

Du är foderföretagare – dessa regler gäller för dig

Foto: Markus Tiburzi

Innehåll

Så här läser du broschyren.....	4
Vem är foderföretagare?.....	5
Vad är en foderanläggning?	5
Därför måste du anmäla dina foderanläggningar	5
Vilka foderanläggningar behöver inte anmälas?.....	6
Så anmäler du dina foderanläggningar	7
När behövs ett godkännande eller särskild registrering?	8
Hur går godkännandet till?.....	9
Du får ett godkännandenummer	9
Definitioner	10
Vad är foder?.....	10
Vad är livsmedel?	10
Vad menas med primärproduktion?	10
Vem är foderleverantör?	11
Det här gäller dig som är primärproducent.....	12
Du ansvarar för att din verksamhet följer lagstiftningen.....	12
Spårbarhet.....	12
Återkallande.....	12
Foder måste vara säkert.....	12
Håll god hygien.....	13
Föra journaler	13
Det här gäller dig som är primärproducent och håller livsmedelsproducerande djur.....	14
Skaffa goda utfodringsrutiner	14
Betesgång	14
Stall och utfodringsutrustning	14
Lagring	14
Distribution.....	15
Vatten	15
Foderföretagare utanför primärproduktionen – det här gäller dig som är foderleverantör	16
Så blir dina lokaler och din utrustning fodersäkra.....	16
Hygien	16
Kvalitet och fodersäkerhet	16
Personalen måste vara kunnig	16
Skriftlig information	17
Fodersäkra produktionen.....	17
Kritiska styrpunkter	17
Säkra spårbarheten.....	17

Upprätta en god kvalitetskontroll.....	17
Plan för kvalitetskontroll	17
Provtagning för ökad spårbarhet	18
Lagra och transportera säkert	18
Korskontaminering	18
Lagringsförhållanden.....	18
Hygien	18
Föra journaler	18
Upprätta ett system för reklamationer	19
Märk förpackningarna på rätt sätt	19
Kontroller	19
Bestämmelser om foder.....	20

Du är foderföretagare – dessa regler gäller dig

Den här broschyren riktar sig till dig som är foderföretagare. EU:s hygienförordning för foder berör de flesta primärproducenter av foder eller livsmedel och alla foderfabriker, importörer, fodertransportörer och andra verksamheter där foder hanteras, inklusive säljställen för foder till livsmedelsproducerande djur. Broschyren innehåller information om de regler som är viktiga för dig som hanterar foder.

Vad ska du göra om du är primärproducent av foder eller livsmedel?

- Läs igenom den här broschyren noga – många primärproducenter räknas som foderföretagare och berörs av reglerna.
- Anmäl din foderanläggning via Jordbruksverkets e-tjänst. Du kan också anmäla dig via blankett D192.
- Kontrollera att du följer reglerna – om du inte anmäler din foderanläggning eller följer reglerna riskerar du påföljder vid kontroll. Även dina utbetalningar av jordbrukarstöd kan påverkas.

Vad ska du göra om du är foderföretagare utanför primärproduktionen?

- Läs igenom den här broschyren noga.
- Bedriver du blandartjänst, har butik, lager eller transporterar foder anmäler du din foderanläggning via Jordbruksverkets e-tjänst. Du kan också anmäla dig via blankett D187. Tillverkare eller importörer av foder för försäljning ska använda sig av blankett D7.
- Kontrollera att du följer reglerna – om du inte anmäler din foderanläggning eller följer reglerna riskerar du påföljder vid kontroll.

Så här läser du broschyren

- Sidorna 5–8 samt stycke ”kontroller” på sidan 13 gäller alla foderföretagare.
- Sidorna 8-9 gäller primärproducenter. För primärproducenter som blandar in fodertillsatser i foder för den egna djurhållningen (med undantag för ensileringsmedel) eller torkar foder med så kallad direkttorkningsteknik med flytande bränsle gäller även sidorna 11–12.

- Sidorna 11–12 gäller foderföretagare utanför primärproduktionen, till exempel fodertransportörer eller foderanläggningar för tillverkning av foder för försäljning.

Reglerna beskrivs översiktligt i denna broschyr. Det kan hända att du även behöver läsa foderhygien- förordningen för att vara säker på att du uppfyller reglerna. En förteckning över alla bestämmelser om foder hittar du på sidan 14 i broschyren. Lagstiftningen finns även på jordbruksverkets webb under fliken djur, foder, EU-bestämmelser.

Vem är foderföretagare?

Foderhygienförordningen omfattar all verksamhet som bedrivs av foderföretagare i alla led från och med primärproduktion av foder till och med utsläpande av foder på marknaden. Foderföretagare är alla som i sin verksamhet med eller utan vinstsyfte bedriver produktion, framställning, bearbetning, lagring, transport eller distribution av foder och producenter som producerar eller lagrar foder för utfodring av livsmedelsproducerande djur på sin egen jordbruksanläggning. Foderföretagare finns inom många verk samhetsområden t.ex. kycklinguppfödning, grisproduktion, vilthägn, vattenbruk och renskötsel. Som foderföretagare ansvarar du för att kraven i foderhygienförordningen uppfylls.

Vad är en foderanläggning?

En foderanläggning är de utrymmen i verksamheten där foder hanteras. När det gäller primärproducenter inom foder betraktar Jordbruksverket varje jordbruksfastighet som en foderanläggning, om foder hanteras som ett led i primärproduktionen av foder eller livsmedel. Ett produktionsplatsnummer är oftast en anläggning. Om jordbruket bedrivs på flera gårdar som ligger alldeles intill varandra får de räknas som en foderanläggning även om de har flera fastighetsbeteckningar. Om däremot jordbruksföretaget består av flera gårdar som inte ligger mycket nära varandra räknas varje gård, där foder odlas eller hanteras, som en foderanläggning.

Foderfabriker, anläggningar som utför blandartjänst, transportörer, butiker och lager där hantering av foder förekommer betraktas också som foderanläggningar.

Därför måste du anmäla dina foderanläggningar

Syftet med bestämmelserna är att garantera folkhälsan och konsumenternas trygghet genom god livsmedels- och fodersäkerhet. Kravet är att alla foderanläggningar, som används inom någon del av foderhanteringen, ska anmälas till Jordbruksverket.

Anmälningarna blir grunden för register som gör det möjligt att i större utsträckning spåra produkter om något går fel. Spårbarhet är då viktig för att begränsa konsekvenserna inom livsmedels- och foderkedjan.

Om du som foderföretagare har flera foderanläggningar ska du anmäla dessa var för sig.

Vilka foderanläggningar behöver inte anmälas?

Du behöver inte anmäla:

- egen produktion av foder
  - för livsmedelsproducerande djur som konsumeras eller vars produkter konsumeras inom det egna privathushållet t.ex. höns som producerar ägg som används inom det egna hushållet.
  - för icke-livsmedelsproducerande djur, t.ex. sällskapsdjur som hund och katt eller pälsdjur. Hästar betraktas i normalfallet som livsmedelsproducerande djur förutom om det i hästpasset står att djuret inte ska användas i livsmedelskedjan betraktas dessa djur som icke-livsmedelsproducerande djur.
- utfodring av
  - livsmedelsproducerande djur för konsumtion inom det egna privathushållet t.ex. hushållsgris, höns eller bin för husbehov.
  - livsmedelsproducerande djur om du som primärproducent bara levererar mindre mängder* primärprodukter (livsmedel) direkt till konsumenter eller till lokala detaljhandelsföretag som levererar direkt till konsumenter.* Mindre mängder enligt Livsmedelsverkets föreskrift om hygien Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2005:20) om livsmedelshygien.
  - icke-livsmedelsproducerande djur, t.ex. hundar och katter eller ett stall med hästar där samtliga är utkryssade från livsmedelsproduktion i passet.
- handel med
  - foder för sällskapsdjur, dvs. zoobutiker. Butiker som säljer foder till hästar, kaniner och duvor omfattas däremot av anmälningskravet eftersom dessa djurslag betraktas som livsmedelsproducerande djur.
  - små mängder foder till lokala jordbruksföretag för användning inom dessa jordbruksföretag. Med små mängder lokalt menas mindre än 10 ton torrsbstans foder per år inom en radie på 50 km.

Så anmäler du dina foderanläggningar

Är du primärproducent anmäler du din foderanläggning via Jordbruksverkets e-tjänst. Du kan också anmäla via blankett D192.

Bedriver du blandartjänst, har butik, lager eller transporterar foder kan du använda dig av e-tjänsten eller blankett D187 för att anmäla din foderanläggning. Tillverkare eller importörer av foder för försäljning ska använda sig av blankett D7.

För att kunna anmäla din foderanläggning via Jordbruksverkets e-tjänst behöver du ha en e-legitimation och finnas med i Jordbruksverkets kundregister (t.ex. om du tidigare gjort en SAM-ansökan).

Blanketterna finns att ladda ner från Jordbruksverkets webb. Vid problem med inloggning på e-tjänsten eller vid beställning av blanketter kan du kontakta Jordbruksverkets kundtjänst, telefon 0771-223 223.

Registret över alla registrerade foderanläggningar finns i e-tjänsten "sök foderföretagare".

Foto: Mats Petterson

När behövs ett godkännande eller särskild registrering?

Alla foderanläggningar ska anmälas till Jordbruksverket. I vissa fall behövs även ett godkännande eller en särskild registrering från Jordbruksverket för att en verksamhet med foder ska vara tillåten i en foderanläggning.

För primärproducent krävs det ett godkännande eller en särskild registrering för:

- Användning av mjölk eller mjölkprodukter som inte värmebehandlats eller som endast genomgått en enkel pastörisering. Frågan avser produkter från mejeri, inte egen mjölk som används för t.ex. utfodring av egna kalvar.
- Användning av bearbetat animaliskt protein i oblandad form eller produkter som innehåller kött- och benmjöl som härrör från kategori 2-material som gödningsmedel.
- Själv ska blanda in läkemedel i foder på din anläggning.
- Själv ska blanda in koccidiostatika i foder på din anläggning.
- Själv ska blanda in fiskmjöl, dikalciumfosfat, trikalciumfosfat eller blodprodukter i foder på din anläggning.
- Själv ska blanda in tillsatser som tillhör gruppen ”andra zootekniska tillsatser”
- Ska sälja icke värmebehandlad spannmål för utfodring av fjäderfä.

För fodertillverkare, importörer och annan verksamhet med foder krävs det ett godkännande eller en särskild registrering för:

- Tillverkning och lagring av ett foder som innehåller läkemedel.
- Tillverkning och utsläppande på marknaden av fodertillsatser, samt förblandningar och foderblandningar som innehåller fodertillsatser, i kategorin ”zootekniska tillsatser: Andra zootekniska tillsatser” samt koccidiostatika och histomonostatika.
- Tillverkning av foderblandningar som innehåller fiskmjöl, di- och trikalciumfosfat, blodmjöl och blodprodukter.
- Införsel, hantering och lagring av animaliska biprodukter.
- Försäljning av icke värmebehandlat spannmål.
- Tillverkning av sällskapsdjursfoder med animaliska råvaror.

Hur går godkännandet till?

Om den foderanläggning som du anmält behöver ett godkännande blir du kontaktad av Jordbruksverket efter din registrering och det görs en inbesiktning av din foderanläggning för att undersöka om den uppfyller de aktuella kraven. Om foderanläggningen uppfyller kraven så godkänner Jordbruksverket den.

Ett godkännande gäller tillsvidare. Jordbruksverket har rätt att återkalla ett godkännande om kraven på foderanläggningen inte längre uppfylls.

Du får ett godkännandenummer

Foderanläggningar som Jordbruksverket godkänt får ett godkännandenummer som är unikt för den aktuella anläggningen. Ett godkännandenummer börjar med α -tecken och kan till exempel se ut så här: α SE123456. Undantaget är godkännandenummer för anläggningar som hanterar animaliska biprodukter eller tillverkar sällskapsdjursfoder med animaliska biprodukter som saknar α -tecken.

Syftet med numret är att underlätta spårning av smitta eller förorening. Allt foder som tillverkas eller märks i en foderanläggning ska vara märkt med det aktuella godkännandenumret på förpackningen. Godkännandenumret ska också stå på följesedeln vid försäljning.

Definitioner

Det är inte alltid lätt att förstå vad det man läser i lagstiftningen betyder i praktiken. För att underlätta läsningen presenteras här ett antal definitioner av begrepp som används i den här broschyren och i den lagstiftning som omnämns.

Vad är foder?

Det är avsikten som styr om en produkt är foder eller inte. I den stund man bestämmer sig för att en vara ska användas för utfodring är produkten ett foder. Växande gröda, även bete, är foder när det är avsett att konsumeras av djur.

”foder: alla ämnen eller produkter, inbegripet tillsatser, och oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för utfodring av djur.”

Förordning (EG) nr 178/2002, artikel 3

Vad är livsmedel?

Precis som i definitionen av foder styr syftet om en produkt är ett livsmedel eller inte. En produkt räknas som livsmedel när det är meningen att den ska förtäras av människor.

”livsmedel: alla ämnen eller alla produkter, oberoende av om de är bearbetade, delvis bearbetade eller obearbetade, som är avsedda för eller rimligen kan förväntas att förtäras av människor.” Förordning (EG) nr 178/2002, artikel 2

Vad menas med primärproduktion?

Med primärproduktion menas odling och skörd av vegetabilier, mjölkproduktion, äggproduktion, uppfödning och produktion av livsmedelsproducerande djur före slakt. Jakt, fiske och insamling av musslor och kräftor omfattas också.

Primärproducenter som blandar in fodertillsatser i foder för den egna djurhållningen (med undantag för ensileringsmedel) eller torkar foder med så kallad *direktorkningsteknik med flytande bränsle: Eftersom dessa verksamheter är förenade med större risker krävs att primärproducenten följer relevanta delar av den lagstiftningen som gäller för foderleverantörer (bilaga II i hygienförordningen 183/2005)

”primärproduktion: produktion, uppfödning eller odling av primärprodukter inklusive skörd, mjölkning och produktion av livsmedelsproducerande djur före slakt. Jakt, fiske och insamling av vilda produkter omfattas också.”

Förordning (EG) nr 178/2002, artikel 2

Vem är foderleverantör?

Fodertillverkare och importörer av foder är foderleverantörer och ansvarar för fodret på den svenska marknaden.

”den som i första led, efter införsel eller tillverkning, släpper ut foder på marknaden. Den som utför blandartjänst är inte att anse som en foderleverantör.”

Föreskrift (SJVFS 2018:33) om foder

Det här gäller dig som är primärproducent

Du ansvarar för att din verksamhet följer lagstiftningen

Det är viktigt att komma ihåg att du som foderföretagare bär ansvar för din verksamhet. Du är skyldig att se till att EU:s lagstiftning och svensk lagstiftning följs. Det gäller alla steg i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan som du ansvarar för.

Vid utfodring av livsmedelsproducerande djur ska du se till att risken för att fodret förorenas är så liten som möjligt. Du måste också se till att det foder du använder kommer från foderanläggningar som är registrerade eller godkända när det krävs.

Spårbarhet

Dina skyldigheter omfattar även produkternas spårbarhet. Alla produkter som är avsedda att ingå i ett foder ska kunna spåras genom alla stadier i produktions-, bearbetnings- och distributionskedjan. Det betyder att du bland annat måste kunna uppge alla personer eller företag från vilka du mottagit ett foder eller en produkt som ska ingå i ett foder. Likaså måste du kunna uppge vilka som tagit emot dina produkter. I detta syfte måste du ha dokument så att du på begäran ska kunna lämna ut dessa uppgifter till Jordbruksverket och Länsstyrelsen.

Återkallande

Om du har skäl att misstänka att en produkt som du tillverkat, importerat, bearbetat eller distribuerat inte uppfyller kraven för fodersäkerheten är du skyldig att se till att fodret dras tillbaka från marknaden. Du måste även informera Länsstyrelsen om detta och om vilka åtgärder du vidtagit.

Foder måste vara säkert

Fodersäkerheten är ytterst viktig för att säkra människors och djurs hälsa. Du får inte släppa ut foder på marknaden, eller ge det till djur, om fodret inte är säkert. Ett foder är inte säkert om det har en negativ effekt på människors eller djurs hälsa eller kan leda till att ett livsmedel från ett livsmedelsproducerande djur inte är säkert som människoföda.

Håll god hygien

Som foderföretagare ska du se till att verksamheten sker på ett sådant sätt att fodersäkerheten inte äventyras. Det innebär att du är ansvarig för att produkterna inte förorenas eller förstörs. Luft, jord och vatten kan förstöra ditt foder. Gödningsmedel, växtskyddsmedel, bekämpningsmedel, läkemedel och avfall kan förorena fodret. För att förhindra att fodret förstörs eller förorenas ska du:

- använda rent vatten
- hålla all utrustning ren och se till att vid behov desinficera på lämpligt sätt efter rengöring
- se till att produktion, transport och lagring håller en god hygienisk standard
- förhindra så gott det går att djur och skadedjur kommer åt fodret under lagring
- lagra och hantera avfall separat från foder
- se till att förpackningsmaterial inte hamnar i fodret
- ta hänsyn till de resultat från provtagningen av foder som är viktiga för fodersäkerheten

Föra journaler

Som foderföretagare ska du föra journaler över olika risker som fodret kan ha utsatts för. Du kan även ta hjälp av andra personer t.ex. rådgivare eller veterinärer i detta arbete. Uppgifterna i journalerna ska vara tillgängliga för Jordbruksverket och Länsstyrelsen i upp till 5 år.

- Som foderföretagare måste du särskilt föra journal över:
- användning av växtskydds- och bekämpningsmedel
- användning av genetiskt modifierat utsäde
- förekomst av skadedjur eller sjukdomar som kan riskera fodersäkerheten
- resultaten från analyser som gjorts och som kan vara viktiga för fodersäkerheten
- varje sändning av foder, varifrån den kommer och i vilken mängd
- varje leverans av foder, vart det sålts och i vilken mängd

Det här gäller dig som är primärproducent och håller livsmedelsproducerande djur

Skaffa goda utfodringsrutiner

Betesgång

Även bete är foder. Det innebär att betet måste vara säkert för att livsmedel- och fodersäkerheten ska vara tryggad. Du ska därför se till att betesmarken inte förorenas av fysiska, biologiska eller kemiska faror. Du ska också följa reglerna för karenstider efter kemikalieanvändning. Du ska se till att inga giftiga växter växer på betet samt att skräp som djuren kan få i sig plockas bort.

Livsmedelsproducerande djur får beta på mark där naturgödsel har använts. Har du använt andra gödningsmedel med animaliskt innehåll måste 6 veckor ha förflutit efter senaste användningen.

Stall och utfodringsutrustning

Det är viktigt för livsmedel- och fodersäkerheten att det finns goda rengöringsrutiner i din foderanläggning. Som foderföretagare ska du se till att hela foderanläggningen, inklusive utfodringsutrustningen, rengörs grundligt och regelbundet för att förebygga problem och faror. Kemikalier som du använder vid rengöring och desinfektion ska användas enligt anvisningarna på förpackningen och förvaras separat från foder och utfodringsplatser.

Skadedjur kan ta sig in i foderanläggningen och förorena foder och strö. För att förhindra detta ska alla foderföretag ha ett system för bekämpning av skadedjur. Foder och strö som du använder i foderanläggningen ska bytas ut ofta och får inte bli möjligt.

Lagring

Även lagringen utgör en viktig del i foderkedjan och kan vara en kritisk punkt för fodersäkerheten. För att minska risken att fodret förorenas under lagringen ska du se till att det förvaras separat från kemikalier och andra produkter som är förbjudna i foder. Det är även viktigt att lagringsplatsen och behållarna rengörs regelbundet för att undvika att ett foder förorenar ett annat. Du ska se till att de alltid hålls rena och torra.

Om du lagrar olika fodertyper som är avsedda för olika djurslag ska dessa förvaras på ett sätt som minskar risken att fodret ges till fel djurslag. Detta är särskilt viktigt vid användning av foder som innehåller läkemedel. Foder som inne-

håller fiskmjöl får ges till gris och fjäderfä, men inte till idisslare. Utsäde ska du lagra på ett sådant sätt att det är utom räckhåll för djur.

Distribution

En foderföretagares system för distribution av foder ska garantera att rätt foder skickas till rätt mottagare. Transportfordonen som används måste rengöras regelbundet. Du ska alltid hantera foder som innehåller läkemedel separat från foder som inte innehåller läkemedel för att förhindra förorening.

Vatten

När du håller djur är det viktigt att vattnet är av god kvalitet. Om du misstänker att djuren fått i sig vatten av dålig kvalitet, eller att fodret på något sätt har blivit förorenat av vattnet måste du vidta åtgärder för att bedöma och minimera riskerna. Vattenutrustningen ska, när det är möjligt, rengöras och underhållas regelbundet.

Som foderföretagare är du ansvarig för att vattenutrustningen utformas, byggs och placeras så att riskerna för förorening blir så liten som möjligt.

Foderföretagare utanför primärproduktionen – det här gäller dig som är foderleverantör

Det finns olika krav på foderföretagare beroende på om de är primärproducenter eller foderleverantörer. Här följer regler för dig som är foderleverantör. Dessa regler gäller även dig som primärproducent som blandar fodertillsatser eller förblandningar innehållande fodertillsatser i foder för den egna djurhållningen (med undantag för ensileringsmedel) samt om du torkar foder med så kallad direkttorkningsteknik med flytande bränsle.

Detta är en kort presentation, du kan även läsa kraven i sin helhet i foderhygienförordningen, (EG) nr 183/2005.

Så blir dina lokaler och din utrustning fodersäkra

Hygien

Det är viktigt med god hygien i de utrymmen där foder hanteras. Du ska se till att lokaler, lagerutrymmen, utrustning, behållare, transportlådor, fordon och deras omgivningar hålls rena. För att detta ska fungera måste utrustningen vara utformad på ett sätt som gör det möjligt att rengöra och desinficera grundligt.

Skadedjur kan riskera fodersäkerheten. Det ska därför finnas ett program för att bekämpa dessa. Du måste säkra dörrar, fönster och andra öppningar mot skadedjur om det finns ett behov av detta för att hindra att de tar sig in i dina foderanläggningar.

Kvalitet och fodersäkerhet

Utformningen av utrustning och utrymmen ska vara gjord på ett sådant sätt att risken minskar för att kvalitet och fodersäkerhet ska försämrats. Det innebär till exempel att den mätutrustning och de blandare som du använder inom fodertillverkningen ska vara lämpliga för de volym- och viktmängder som används. Du måste regelbundet kontrollera utrustningen och se till att blandaren ger homogena blandningar och att mätutrustningen behåller sin exakthet. Även utformningen av avlopp, innertak och inventarier ska vara konstruerade på ett sätt som minskar risken för att fodret kan förorenas.

Personalen måste vara kunnig

Personalen i ett foderföretag måste ha de kunskaper och kvalifikationer som krävs för en god fodersäkerhet. Foderföretaget ska därför upprätta en organisa-

tionsplan där man redovisar den arbetsledande personalens kvalifikationer, till exempel yrkeserfarenhet och utbildningsbevis. Dessa uppgifter ska finnas tillgängliga vid offentlig kontroll. Foderföretaget ska utse en kvalificerad person att ansvara för produktionen och en som ansvarar för kvalitetskontrollen.

Skriftlig information

Personalen ska alltid få skriftlig information om sina uppgifter, ansvarsområden och befogenheter. Det gäller särskilt när foderföretaget har ändrat förhållanden inom foderhanteringen.

Fodersäkra produktionen

Kritiska styrpunkter

För att du ska kunna garantera en säker tillverkningsprocess måste foderhanteringen analyseras enligt HACCP-principerna (Hazard Analysis and Critical Control Points). Foderföretaget ska bl.a. identifiera kritiska moment i processen som ska kontrolleras och följas upp.

För att minska riskerna för att människors och djurs hälsa äventyras måste det finnas en övervakning av produktionen som hindrar att främmande ämnen och andra föroreningar kommer i kontakt med fodret. De ämnen och produkter som du hanterar i tillverkningsprocessen, och som inte är lämpliga som foder, måste identifieras och isoleras. Det kan till exempel vara avfall, förpackningsmaterial, kemikalier och råvaror som inte får finnas i foder.

Säkra spårbarheten

Som foderföretagare är du ansvarig för spårbarheten. Du ska kunna garantera att dina produkter kan spåras på ett effektivt sätt.

Upprätta en god kvalitetskontroll

Plan för kvalitetskontroll

För att kunna utföra kvalitetskontroller måste foderföretaget ha tillgång till eller möjlighet att anlita ett laboratorium med utbildad personal och lämplig utrustning. Foderföretaget måste också upprätta en plan för kvalitetskontroll och genomföra denna. Planen ska bland annat innefatta uppgifter om:

- kontroller av de kritiska momenten i tillverkningsprocessen
- på vilket sätt och hur ofta provtagningar görs
- vilka analysmetoder som används och hur ofta analyser görs

- efterlevnaden av kvalitetskontrollen och vad som kan hända om den inte efterlevs.

Provtagning för ökad spårbarhet

För att säkerställa spårbarheten ska du som tillverkar foder till livsmedelsproducerande djur dokumentera de råvaror som använts i slutprodukten. Denna dokumentation ska vara tillgänglig vid offentlig kontroll. Det ska tas prover på ingredienserna som ingår i fodret och från varje parti som släpps ut på marknaden. Om du tillverkar foder till djurslag som inte är livsmedelsproducerande behöver du endast ta prover på slutprodukten. Alla prover ska vara tillgängliga för Jordbruksverket och vid offentlig kontroll. De ska dessutom förseglas, märkas och förvaras på ett sådant sätt att sammansättningen inte ändras.

Lagra och transportera säkert

Korskontaminering

För att förhindra att bearbetat foder kontamineras, det vill säga förorenas av andra foder, ska du förvara det separat från foderråvaror och obearbetat foder. För att undvika förväxlingar och korskontaminationer ska det även vara lätt att identifiera fodret under lagring och transport.

Lagringsförhållanden

Fodret ska lagras och transporteras i lämpliga behållare och förvaras i lokaler som utformats, anpassats och underhålls för att säkerställa goda lagringsförhållanden. I dessa lokaler får endast personer vistas som fått tillstånd av foderföretagaren.

Hygien

Behållare och utrustning ska hållas rena. Foderföretagaren ska även införa ett rengöringsprogram för att minska risken för att spår av rengöringsmedel och desinfektionsmedel förekommer i fodret.

Föra journaler

Som foderföretagare ska du föra register med uppgifter över inköp, produktion och försäljning av foder. Syftet med detta är att möjliggöra en effektiv spårning av produkterna hela vägen fram till slutdestinationen. Därför gäller detta krav även dig som är foderföretagare men aldrig hanterar fodret utan bara fungerar som mellanhand. Alla foderföretagare, utom mellanhänderna, ska också dokumentera tillverkningsprocessen, egenkontrollerna samt spårbarheten av ingående foder.

Upprätta ett system för reklamationer

Alla foderföretagare ska ha ett system för registrering och behandling av reklamationer. Som foderföretagare ska du även ha ett system för att snabbt kunna återkalla produkter som släppts ut på marknaden.

Märk förpackningarna på rätt sätt

Du är ansvarig för att märkningen, det vill säga texten på förpackningen, av dina produkter följer lagstiftningen. Produkterna ska vara märkta på ett sätt som underlättar spårningen av dem. Märkningen får inte vara vilseledande för konsumenten och den får inte heller innehålla medicinska påståenden om produkten. Ett påstående är medicinskt i märkningen av ett foder när man uttrycker att produkten till exempel förhindrar, minskar risken för, förebygger, motverkar eller botar sjukdomar och åkommor.

Kontroller

Det sker en offentlig kontroll både hos primärproducenter och hos övriga foderföretagare av hur reglerna uppfylls. Om du inte följer reglerna riskerar du att inte få bedriva verksamhet där foder hanteras. Även utbetalningar av jordbruksstöd till dig som är primärproducent kan påverkas.

Jordbruksverket utför kontroller hos foderleverantörer, butik, lager samt transportörer. Länsstyrelserna utför kontrollerna hos primärproducenterna.

Foto: Urban Wigert

Bestämmelser om foder

Här är en lista över några förordningar, lagar och föreskrifter som du kan beröras av som foderföretagare. Du hittar en fullständig lista med bestämmelser på Jordbruksverkets webbplats

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 178/2002 av den 28 januari 2002 om allmänna principer och krav för livsmedelslagstiftning, om inrättandet av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet och om förfaranden i frågor som gäller livsmedelssäkerhet
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 oktober 2003 om fastställande av krav för foderhygien
- Lag (2006:805) om foder
- Förordning (2006:814) om foder
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2018:33) om foder

Jordbruksverket
551 82 Jönköping • Tfn 036-15 50 00 (vx)
E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se
www.jordbruksverket.se

ISSN 1102-8025 • JO19:7